

УДК 371.335:75

DOI 10.58649/1694-8033-2023-2(114)-233-239

ЖАМАНГУЛОВА К.Н., ОТОРБЕКОВА А.М.
Ж. Баласагын атындагы КУУ
ЖАМАНГУЛОВА К.У., ОТОРБЕКОВА А.М.
КНУ им. Ж. Баласагына
ZHAMANGULOVA K.U., OTORBЕКOVA A.M.
KNU J. Balasagyn

ORCID: 0009-0006-4382-4298

КЫРГЫЗ СҮРӨТЧҮЛӨРҮНҮН ЭМГЕКТЕРИ АРКЫЛУУ СТУДЕНТТЕРДИН КӨРКӨМ ӨНӨРГӨ БОЛГОН БИЛИМИН АРТТЫРУУ

ПОВЫШЕНИЕ ЗНАНИЙ СТУДЕНТОВ ОБ ИСКУССТВЕ ЧЕРЕЗ ПРОИЗВЕДЕНИЯ
КЫРГЫЗСКИХ ХУДОЖНИКОВ

IMPROVING STUDENTS' KNOWLEDGE OF ART THROUGH THE WORKS
OF KYRGYZ ARTISTS

Аннотация: Макалада снрөт өнөрүнүн тарыхы, өснп-өннгн этаптары снрөтчнлөрднн кайрылган темалары жана ата мекендик снрөтчнлөрднн чыгармалары аркылуу студенттерге көркөм өнөргө болгон билимин арттыруу боюнча кеңири маалыматтар каралды. Көркөм снрөт өнөрүнүн түрлөрн, жанрлары жана ата мекендик снрөтчнлөрднн жараткан чыгармаларын талдоо окуй билнн, чечмелеп маанисин ачып бернн болду. Снрөт чыгармалары аркылуу окуу жайдын студенттерине арналган билимдер, өнөрднн түрлөрн жана ой пикирлер камтылды. Кыргыз снрөтчнлөрүннн чыгармаларынын билим бернндөгн снрөтчнлөрднн эмгектери аркылуу студенттердин билимин арттыруунун мааниси жана искусство, снрөтчн, графика өнөрн, снрөтчнлөр алардын иштеринин мааниси, мазмуну, ошол учурдагы актуалдуулугу тууралуу кыскача мннөздөмөлөр берилди. Ата мекендик снрөтчнлөрднн чыгармаларындагы алар кайрылган негизги темалар, ачып берген образдар чечмеленди.

Аннотация: В статье отражены история искусства, этапы развитие изобразительного искусства, и темы произведений отечественных художников, а также рекомендации для учителей по совершенствованию знаний студентов об изобразительном искусстве через произведения отечественных художников. Виды и жанры изобразительного искусства, описано и раскрыто содержание произведений отечественных художников для того, чтобы студенты знали эти произведения. Для студентов образовательных учреждений вошли понятия и высказывания о произведениях художников. Краткое описание о содержании произведений отечественных художников, актуальность тем, образов в произведениях, о роли овладения знаниями о произведениях отечественных художников в образовательном процессе. Основные темы и раскрытие образов произведений над которыми работали отечественные художники.

Abstract: The history of art, the stages of its development, topics addressed by artists, and extensive information on improving students' knowledge of art through the works of domestic artists were considered in the article. It was dealt the ability to read and analyze the types, genres and works of domestic artists, interpret and reveal their meaning in the article. Knowledge, types

of art and ideas for the students of the educational institution were included through the works of art. The importance of increasing the knowledge of students through the works of artists in the education of the works of Kyrgyz artists and the meaning, content, and current relevance of art, artists, graphic arts, artists, and their works were briefly described. The main themes and images revealed in the works of domestic artists were interpreted.

Негизги сөздөр: снрөтчн, чыгармалар, чыгармачылык, жөндөмдүүлүк, снрөт өнөрүнүн түрлөрүн, искусство, графика, маданият.

Ключевые слова: художник, произведения, творчество, талант, виды искусства, искусство, графика, культура.

Keywords: artist, works, creativity, talent, types of art, art, graphics, culture.

Көркөм снрөт өнөрү жана кыргыз снрөтчнлөрдүн чыгармаларыны аркылуу студенттердин билимин арттыруунун мааниси окуу жайлардын окуучу студенттеринин бул тармакты окутууда - снрөт маданиятынын ар бир басып өткөн жолун толук билгнлөрүн кажет. Ошол доордогу снрөтчнлөрдүн чыгармалары жана бедизчилердин эмгектери, уз-чебер декоративдик-прикладдык өнөр, байыркы архитектура жана башка ошондой эле кол өнөрчнлөрдүн аткарып калтырган буюм-тайымдары тууралуу аңгемелешип көркөм каражаттардын жардамы менен көрүнүп окуу, элестетүүнү, эске тутуу аркылуу аларды тарыхты сактоого, көркөм өнөр маданиятын өнүктүрүп заман талабына жараша өстүрүүгө, эстетикалык баалуулуктарды жаратууга, калыптандырууга нйрөтөбнз. Искусство өтө зор кеңири тншнннк болгондуктан ага: көркөм снрөт өнөрү (графика, живопись, декоративднн өнөр, бедиз, архитектура) адабият, музыка, балет, театр жана кино тармактары кирет. Искусствонун ар-бир түрүнүн өзүнө гана таандык таасир бергннчи касиеттери бар. Мисалы: графика-сызыктардын түрүн же шилтемдер менен иштесе, живопись - түстөрдүн тондук ыргагы менен иштейт, ал эми бедиз жана архитектура-көлөмдн чагылдырып бере алат, адабият – сөздөрдүн уюткусу, чебери, музыка - добуш, нн, обон менен коштолсо, балет ийкемднн кыймыл менен жан днйнөннн ошол учурдагы абалын образдуу бий менен жеткире аткарып салат. Демек, искусствонун ичинен көркөм снрөт өнөрүндөгн чыгармаларды көзүнбнз менен көрүнүп чебер устаттардын колунан жаралган эмгектерге таасирленбиз, сабак алабыз, ошол учурду көз ирмем менен жан днйнөнбнзгө сиңирип жашап өтөбнз, тарыхты билебиз, тиричиликтин коомдун ар бир мезгилин көрөбнз, мамилесин, мннөзнн баамдап туябыз, сезебиз. Ошону менен бирге билим алуучуларга снрөт өнөрүндөгн негизги жанрлары жана түрлөрүн тууралуу толук маалыматтарды ар бир сабак бернндө иреттнн, колдоно алсак, сабагыбыз мындан да натыйжалуу болуп жүрүнүп отурат. Көркөм өнөрднн түрлөрүн жана жанрлары бар.[1.40]

Снрөт жаатында ар бир эмгектенген чыгармачыл инсан мейли мектепте, орто окуу жайда, жогорку окуу жайда болобу бул жогорку билимге каныккан ар бир бөлүнүгөн түрлөрн тууралуу толук тншнннннн бар, снрөтчнлөр тууралуу маалыматка бай коомдун агымына жараша аракеттенген тарбиячы, чебер өнөрлнн, өз ишин мыкты өздөштүргөн билимднн, чыгармачыл педагог болушу зарыл. Эң негизги токтоло турган темабыз ата мекендик снрөтчнлөрднн чыгармалары аркылуу көркөм өнөргө болгон билимин арттыруу болгондуктан оболу снрөтчн жана чыгармачылык жана андагы тарбия, эмгек, өнөр тууралуу токтолсок да туура болоор.

Снрөтчн ким? - бул жөнөкөй суроо, бул суроого ар бир инсан ар башкача жооп берип же снрөттн тарткан адам деп коюшу да толук мнмкнн. Чын эле? Снрөтчн кандай киши? -Бул

чыгармачыл идеяны, жаңылыкты, ойду айта да, бере да, сыйлөтө да, тарта да билген баардык окуяны, нерсени, көрүнүштү, сезимди, өзгөчөлүктөрдүн жан дүйнөсүнөн өткөрүп аны түрдүн тегиздиктин же түрдүн каражаттар менен дал өзүндөй чагылдырган жарашыктуу жайгаштырып бере билген, курамын туура тизген бнт энергиясын тартыла турган ар бир эмгегине, чыгармасына арнаган эмгекчил, таланттуу жан дүйнө байлыгын, айта турган оюн өзүнүн элинин, ааламдын өзгөчөлүгүн, тиричилигин, кунумдук жонокой нерсени кайталангыс сүрөткө айландырган, өнөрлүн, сезимтал адам жана ойду тегиздике максаттуу жандуу кылып түрдүн ыкмада түшүргөн чебер, сүрөткер, чыгармачыл инсан десек да болот. Сүрөтчүнүн өсүшүнө анын өзүнүн гени, жөндөм шыгы аракетинен сырткары, коомдун өсүшүн, жашаган чөйрөсүн тиричилик ж.б. баары таасирин тийгизет. Баардык сүрөтчү бирдей деңгээлде баардык сүрөт өнөрүнүн түрлөрүн жана жанрларын жогорку деңгээлде иштей албашы мүмкүн. Ошондуктан көркөм өнөрдө сүрөтчүлөр жөндөмүнө, шыгына, каалоосуна, табитине, тандоосуна жараша ар башка же бир нече көркөм сүрөт өнөрүнүн түрлөрүн, жанрларынын негизинде талбай өз алдынча изденип эмгектенишет мыкты чыгармаларды жарата алышат. Ар бир сүрөт өнөрүнүн түрү бири-биринен айырмаланып өзгөчөлөнүп турат. Ошондуктан, сүрөтчүлөрдүн ойлогон оюу, кыялы жана иштеген өзгөчө иштери, колдонгон ыкмалары, шилтемдери, шык, талант, өнөрү менен бири-бирине эч окшошпой айырмаланып турушат. Муну биз алардын жараткан ар бир чыгармасынан байкаса болот.

Дегеле, сүрөт тартууда эң негизги маанилүү кадам бул анын өзүгүн тизген бере турган идея же ой болуп саналат. Сүрөтчүнүн идеясы, иши бнт ааламды суктандырып чыгармачылык дүйнөнүн ачып, ошол элдин баасы жок тизген байлыгы болуп да калышы мүмкүн. Сүрөтчүнүн оюндагы алгачкы барак бетине түшкөн сүрөттөлүш же чийме көркөм өнөрдө эскиз деп берилет. Эскиз - бул шилтем менен 5-10 минутанын ичинде иштелген сүрөт. Мына ушул ийгиликтүн аткарган шилтемдер келечектеги жарала турган мыкты чыгарманын негизи, өзүгүн, маңызы десек да болот. Ар бир сүрөтчү жаралган эмгегин биринчи оюунда анан барып топтолгон ойду гана эскиз кылып тегиздике тартып жайгаштырат. Эми ошол эскизди майда бөлүкчөлөрүнө чейин тактап иштеп жарашыктуу жайгаштырып маанисин, маңызын сактап шилтемдер менен тартып, купулуна толгондон кийин гана боёк сүртүмдөрүн менен жан киргизип, көлөмүн жана түс ыргагын нзбөй этаптуу иштейт да көрүнүчлөргө сунат. Бирок ар бир сүрөтчүнүн жараткан эмгеги ар түрдүн убакытта башталып, узак же ылдам убакытта барып бышып, улам оңдолуп тартылып отуруп анан гана даяр болот. Ар бир сүрөтчү жараткан чыгармада темасына ылайыктуу ой, максат, нмнт, окуя, тарых, кыял, маанай, тарбия, сүйүнү, элес, тиричилик ж. б. жуурулуштуруп, айкалыштырып белгилүү ыргакта бере алат. Жазуучу жан дүйнөсүндөгү махабатын, басып өткөн жолун же таасирленген турмушту сөз менен көркөмдөп берет же аны китеп кылып жазат ал эми сүрөтчү ошонун баардыгын бир полотного батырып боёк сүртүмдөрүн менен жан киргизип эрежеден чыгып да чыкпай да бнт энергиясын кыл калемдин учуна өзүнө жумшайт да жазуучу жазган бир китепти же акындын ырын көрүнүчлөргө сүрөткө айлантып холстко тартып берет. Бирок аны ар бир көрөрман өз сезимине, туюмуна, дээрине жараша сезет, окуп талдайт, сындайт, суктанат же жөн эле көрөт. Биз сүрөттүн ар бирибиз өз таанымыбызга, билимибизге, зээнибизге жараша чечмелеп карап туруп окуп же өз ичибизден сыйлөтө алабыз, эгерде аны жакшылап кунт коюп түшүнүп карасак. Көркөм сүрөт өнөрүнүн маданиятынын өзгөчөлүгүн жана артыкчылыгы да так мына ушунда. Сүрөтчү аткарган эмгектен биз бир да түшүндүрмө берген сөздүн кездештире албайбыз. Анткени ар бир инсан өзүнүн дүйнө таанымына жараша алдындагы көркөм чыгарманы белгилүү

деңгээлде тншннө алат. Чыгармачыл инсан болобу же башка кесиптин ээси болобу, мектептин, орто, жогорку окуу жайдын студенти болобу, көркөм снрөт өнөрнннн тнрлөрн өзгөчөлнктөрн тууралуу кичинекей болсо да билимге, тншнннккө ээ болушу адамзат коомунун жан днйнөснннн чыгармачылык жактан өснп өннгншннө, тарбияланышына, жашоосуна пайдаланышына чон салым кошо алат. Көркөм өнөрднн ар бир тнрн бири-биринен айырмаланганы менен баардыгы биригип бир жалпы сыйкырдуу, табышмактуу ааламдай болуп адамзатты өзннө кызыктырып, суктандырып тартып, жашоосун көрктөп турары чындык. Көркөм өнөрдө ар бир мамлекет, өлкөннн маданиятында тнрднн артыкчылыктар, өзгөчөлнктөр жана окшошпостуктар кездешет. Ар бир улуттагы снрөтчн, өнөрчнлөрн ааламдагы тнрдннлнктн тнрдннчө, кызыктуу, жөнөкөй, креативднн кабыл алып аны тнрднн ыкмада, тнрднн каражатта чагылдырып адамзаттын алдына сынга коет. Аны ар бирибиз каалагандай ачып, ой чабытта окусак болот. Аткарылган ар снрөткердин чыгармасы окуй алган окурманга көз каранды. [4.53]

Биз аларды таануу менен көркөм өнөргө болгон билимибиз артып, днйнөнн таанып, ошол эле учурда өзнбнзднн көркөм днйнөбнздн да байытабыз. Эми өзнбнзднн көркөм өнөрнбнзднн басып өткөн жолуна, тарыхына келсек. Кыргыз көркөм снрөт искусствосунда ар бир тнрн жанрларынын өннгнн этаптары ар тнрднн темаларга бай болуп ар башка белгилнн этаптарда өннгө алган. Алсак, снрөт искусствосунун башка тнрлөрннө караганда өнөрднн башаты болгон графика өнөрн да белгилнн бир өсншкө ээ болгон. Графиканын ар кандай тнрлөрн улам барган сайын чыгарманын аткарылыш техникасына, анын колдонулушуна жараша жана ар бир доордун өннгншннө байланыштуу бара-бара өснп-өннгө баштаган. Кыргызстанда графика өнөрн живопись өнөрннө караганда кеч өннккөн. 1930-жылдардын башында живописчилердин тобу тнзнлгөн ал жаңыдан гана пайда болгон живопистик мектептин изденнгснннн мннөзнн жана багытын алдын ала көрсөтө алган. Ал топ С.А.Чуйков, В.В.Образцов, Г.А.Айтиев, С.М.Акылбеков, М.И.Игнатьев улуу муундагы живопись өнөрн менен иштеген муун болгон. —Графика өнөрн| болсо ал кезде кокусунан бир чыга келген нерсе катарында газеталык макалаларга иллюстрация иретинде жана этюддар менен бирдикте живопистик композицияларга жардамчы материал катарында гана зарисовкалар менен колдонулуусу чектелген.

Кыргызстандагы дасыккан снрөтчнлөрнбнз менен катар жөндөмднн жаштар графика өнөрн менен талбай кызыгуу менен бннгннкн кундө да эмгектенип келнндө. Алардын ар биринин өзннө таандык почерки, эч кимге окшобогон өзннө гана таандык снрөт тншнрнн жөндөмн, щилтемдери, чыгармалары бар. Ар муундагы снрөтчнннн өз алдынчалыгы, өзгөчөлннн болгон менен баардыгы мезгилдин көркөмднн идеялык талабына бирдиктнн жооп берип бир максатка умтулушат. Ошол учурдагы белгилнн снрөтчнлөрнбнз өзнлөрн кызыккан турмуш жагдайларын чагылдыруу менен ар бири өзн жашаган коомго белгилнн деңгээлде салым кошуп келишкен. [3.28]

Кыргызстандын снрөтчнлөрн Л.А.Ильина, А.Н.Михалев, А.А.Сгибнев, И.А.Белевич жана башка снрөтчнлөрнбнз кыргыз көркөм искусствосунун ажарын ачышты. Ар биринин чыгармасынан элдин тарыхый, нрп-адатын, салт-санаасын, ошол кездеги коомду куруудагы эрдиктерин, индустриялдуу өнөр-жайыбыздын өрнш алышын, табият сулуулугун жана башкаларды көркөм снрөт өнөрнннн тнрднн багытта өсншнннөн баамдоого болот. Алар чеберчиликке зор кунт коюп, чийме маданиятынан баштап, графиканын спецификалык техникасын машыккандык менен пайдаланышканы ар бир аткарган чыгармасынан даана сезилип, көрннп турат. Графика өнөрнннн өсншн 60-жылдарга таандык, 30-жылдарда графика жана скульптура өнөрн келген. Ошол учурдагы

чыгарылган адабияттар иллюстрацияланбастан жарык көргөн. Согуштан кийинки мезгилде Кыргызстанда да китепке болгон же басмалык иштин өркүндөшүнөн улам китеп сүрөтчүлөрүнө болгон зор муктаждык, зарылдык келип чыккан. Кыргызстанга 40-жылдары келген орус сүрөтчүсү Л.А.Ильинанын иштери менен дүйнөлүк адабиятты байытууда зор салымын кошо алган десек болот. Китептерди жасалгалоо боюнча этаптык иштеринен алсак, М.Ауезовдун —Абайы» жана Б.М.Кербобаевдин —Чечкенен кадамына» карата иштелген чыгармачылык менен аткарган иллюстрациялары болгон. Эң сонун офортторду, пастелдерди, литографиялык иштерди жана мыкты сүрөттөрдү жараткан. Анын —Кыргыз жаштары», «Сүйүн» жана «Жай», —Атчан кыздар» аттуу иштери офорт техникасы менен чебер өздөштүрүп, адам баласынын жашоо тиричилигиндеги чыгармаларга жаңыча мамиле жасоо менен образды тизгіндин жаңы орчундуу учурларын таап, каармандардын ички сырын даана ачып бере алган. Бул композицияларында принциптерин издегендигин, ар бир кырдаалды ыктоо коюп ойлонуштуруп, лирикалык сезим туудуруга аракет кылгандыгын баардык иштеринен байкоого болот. Иллюстрацияда адамдын образын тизгіндегн анын айрым табылгалары китептик ксилографиялардан айырмаланып турган гравюралык техника менен линолеумга тизгінделген —Кызылчачы аял»-деген ишинде талдай алган. Л.А.Ильинанын эмгектери өзгөн менен бир доордо жашаган замандаш аялзатына арналып гравюралык техникада аткарылган —Энелик мээрим», «Кыргызстандын жаштары», —Дүйнөнүн аялдары», —Студентка», —Кыз куумай» аттуу монументалдык композициялык иштеринде ар бир деталдардын конкреттүүлүгүнө, көркөмдүүлүгүнө жетишип композициялык курч кырдаалга чейин көтөрүп бере алган. Анын графикалык тили, силуэттердин тизгіндиктүүлүгүн менен композициянын негизги мазмундуулугу чыгармага кандайдыр бир зор кубат берип тургандыгын көрүнгө болот. [2.65]

1928-1980-2015-жылдар аралыгында жаралган чыгармалары көркөм сүрөт өнөрүнүн ар бир түрүн, баардык жанрлары белгилүү деңгээлде өсүп өнүккөн. Алгач тема боюнча сүрөт тартуу, натурадан иштөө, элестетип тартуу басым жасалган жана көтөрүлүш, өркүн, уюштуруучулук, кесипкөй инсандар жана мергенчилик, революция жана скульптура, токчулук, эмгек, табият сулуулуктары, кубулуштары, перспектива, анималистик жанр, фантастикалык сүрөттөр, театрдык эскиздер аткарылган. Улам барган сайын көркөм өнөрдүн өсүшүн кулач жайып плакаттар, жарнамалык сүрөттөр жана ый-бөлө темасы китеп графикасы, өнөр жай графикасы, компьютердик графикасы, ж.б. көптөгөн көркөм иштер аткарылып толуктоолор киргизилип келет. Сүрөт өнөрүн узак баскан жолунда андагы жаралган ар бир чыгармалар аркылуу жөнөкөй күнүмдүк турмуштагы эмгектин жүрүп аткан учурун дал өзгөндөй жөнөкөй тартып көрүнүшлөрдүн эмгеке шыктандырып, жөнөкөйлүккө багыт бергенин көрүнгө болот. Башка чыгармалар согуш мезгилиндеги элдин ынтымактыгын, нмнтин, биримдигин, эмгегин, уюштуруучулук иштерин ачып берди. Белгилүү инсандардын басып өткөн тагдыры, турпаты, мезгили, ойу, мүнөзү, түсү, ыргагы аркылуу келечекке тарыхты, сезинүүнүн көрүнүшүн жана сулуулукту жарата билүүнүн ыйрөткөн чыгармалар аткарылган. Ар бир тартылган чыгарма ошол мезгилдин маанилүү учурларын, маанайын тиричилигин, негизги маселесин көргөзүп турат. Кыргыз сүрөт өнөрүнүн басып өткөн жолун ата мекендик сүрөтчүлөрдүн кайрылган негизги темалары аркылуу мезгилдин коомдун жана сүрөтчүлөрдүн оюн, максатын, туюмун, тиричилигин өсүшүн, өзгөрүшүн, жаңыланышын көрүп туябыз, ыйрөнөбүз. Жаңы билим алууда, сүрөт жаратууда биз ал мурунку тарыхта таянабыз. Сүрөт өнөрүндөгү жаралган чыгармалардын окуу-тарбия ишиндеги ролу кандай болушу мүмкүн? Жалпы билим берүүнүн жаңы шарты системасына ылайык, ар кандай

мнөздөгн окуу жайларда, колледждерде, автордук, менчиктик, гимназиялык, лицейдик, базистик жана мамлекеттик мекемелеринде окуп жатышкан студент жана окуучуларга көркөм билим, эстетикалык тарбия берүүдө искусствонун, анын ичинен снрөт өнөрүнүн тарбиялык маниси зор. Снрөт өнөрүндөгн ар бир снрөткер жараткан чыгармалары бул ар бири жан днйөдөн өтнп тегиздик бетине бир максатуу ой менен ар тнрднн темада, ыкмада берилген чыгармачыл шилтемдер, же эмгек экендигин билишибиз керек. Ар бир чыгарма аркылуу студенттерге турмуштун кайтандысын көркөмдөп же дал өзгөндөй, чындыктын ар кандай кырдаалын өзгөртпөй, өзгөртнп да, жаратылышты жана коомдук, социалдык, экономикалык тнзлнштн тиричиликти туура кабылдап, туура танууга аны көрө, сезе билнгө жана турмушта чыгармачылык менен колдоно билнгө нйрөтөт. Ошону менен бирге студент окуучулар өнөр чыгармаларынан өткөнднн элесин, тарыхын, жаңынын эртеңкисин көрншөт, кнрөшнн, тагдырын, нмнтнн, снйнгснн да эмгегин жана келечек жөнүндөгн ишеничин көз алдына элестетип, окуп нйрөннп билишет. Снрөтчн тарабынан билгичтик менен берилген көркөм таасир, ойдун элестетнн образы студент окуучунун кабылдосуна, таанып билнгсннө, көркөм маданиятына өсншннө, чыгармачылыгына, эстетикалык өсншннө анын акыл билиминин бийиктешине, ой-сезиминин байышына, студенттердин кулк-мнөзүннн калыптанышына жардам берет. Бул бөлнмдөгн негизги маселе коом нчнн ар тараптан өнөккөн билимднн, маданияттуу инсанды тарбиялоо. [2.21]

Элибиздин өнөр маданиятын, кыл калем чеберлеринин көркөм дастандарын таанып суктана билнгн, патриоттук сезимге алуу менен гана чектелбестен, ал аркылуу днйөнөлнк өнөр кенчине аралашуу болуп саналат. Жан днйөннн байытуу жана коомдогу баардык маданиятка жетишнн жана студенттеги эстетикалык ачылыштардын бнтнн тармагына активднн катышууга жол ачып, багыт бернн болуп саналат. Өзгннн табият, заты, мазмуну, формасы жагынан кызыктуу келип, студенттерди көркөм билим, эстетикалык тарбия жана ыйман маданиятына нйрөтнн окуу-тарбия ишине киргизилиши маанилнн. Көркөм чыгарманын талданышындагы негизги мугалим колдонуучу сабактын методу аңгемелешнн болуп саналат. Жалпы билим берннчн мектептерде снрөт өнөрүннн чыгармаларынан аңгеме өтнннн башкы максаты, снрөт өнөрүннн көп кырдуу тили, көркөм формалары көркөм каражаттары аркылуу студенттерге көркөмднк чыгармачылык билимге ээ кылып, эстетикалык тарбия бернн болуп саналат. Аларды өнөргө-элибиздин маданиятынын жан днйө же акыл-ой байлыгынын булагына жаратылыш, эмгектеги, өнөрдөгн, тиричиликтеги кызыктуу көрннштөргө чыгармачылык менен эстетикалык мамиле жасоону нйрөтнн негизги максат. Көркөм таанып билнглөрднн жана элестетнглөрднн негизинде туура аракеттерди системалуу, максаттуу көнднмдөрднн негизинде чыгармачыл иш аракеттерге катыштырууда турат. Колледжде билим алган студенттер нчнн эң керектнн нерсе көркөм чыгармалардагы образдар днйөнөснн ачып аңгемелешнн аркылуу аны туура элестете билнгснндө турат. Андан кийин аны барак бетине туура эрежени сактап тншнрнн аракеттерин ар бири келечекте практикалай алуусу, туура тартып жайгаштырышы, идеяны сакташы негизги максат болушу керек. Сабак учурунда аңгемелешнн жнргнзнн ар бир теманын өзгөчөлнгннө жана ар бир мугалимдин тандап алган методуна, изденнгсннө, аракетине жараша ишке ашат. Сабактын натыйжалуу болушу снрөтчн мугалимдин аракет, эмгек, изденнгсннө көз каранды экендигин бнтннкн студент билнгснн каят.

Демек, баса белгилөөчн нерсе студенттин алгачкы эмне сезип чыгармадан эмнени көрө алгандыгы анын өнөрдн туура баамдап, окуй алуусун туура сурамжылоо аркылуу билип алуубуз каят. Студенттер өз оюн толук айтып бнткөндөн кийин гана, окутуучу мугалим

байкап жетишпеген билимин толуктап туруусу зарыл экендигин билгннсн керек. —Бнгнкн студент эртенки мугалим—экендигин мугалимден нйрнгөннн эртен мектеп балдарына нйрөтөөрнн унутпашыбыз керек. Демек коомду тарбиялаш нчнн жаштарды туура билимге элдик байлыкка, өнөргө, билимге туура сугаруу, эмгекке нйрөтнн керек экендигин биз билим ээлери бири-бирибизди тарбиялап жнрнп отураарыбызды азыркы келечек сезиш керек. Өз элинин көркөм маданиятын билбей туруп, башка элдердин тили-дилини, көркөм маданиятын тншнннн өтө кыйын. Алгач өзнбнздн эмгегибизден, чыгармаларыбыздан, өнөрнбнздөн, тарыхыбыздан тааныйлы.

Колдонулган адабияттардын тизмеси:

1.Художники Советский Киргизии. 1982 г.

2.Изобразительное искусство Кыргызстана.Фрунзе.Кыргызстан 1987 г.

3.||Советтик Кыргызстан||.Бишкек.Кыргызстан.1983 г.

4.||Двенацать киргизких графиков|| 1969 г.

Мектепте снрөт искусствосун окутуунун методикалык негиздери Ж.Сыдыгалиев.2010